

I teatrets vold

Amandaværelset, Eventministeriet

Af Erik Exe Christoffersen

Amandaværelset er et scenografisk mesterværk af Eventministeriet i Skuespilhuset. Ministeriet står bag en række forestillinger og eksperimenterer med såvel den kreative proces som prøvetiden på fem dage, med lys, lyd, rekvisitter og kostumer i genbrug og korte tekster, som er mere eller mindre uprøvede. Her befinder vi os i Scenografisk Værksted på Refshaleøen, der for første gang tages i brug som teaterrum indrettet af scenografduoen Torden og Lynild. Teksten er skrevet af Jokum Rohde.

"Publikum, eller skal vi kalde jer turister i angst, bedes huske varmt tøj, gode sko og at I altid er alene, og snart skal dø. Måske smertefuldt".

Sådan lyder velkomsten på DKTs hjemmeside. Scenografisk værksted er på det nærmeste omdannet til et gennemført filmstudie med 7- 8 rum, som tilskuerne føres rundt i scene for scene.

Éntre

Godt forblæst ankommer man til den store hal, som kun yderst sparsomt markerer, at der foregår noget her. Døren er lukket og man banker på, hvorefter en meget letpåkædet kvinde, yderst charmerende, åbner og byder en velkommen. Hun har pels og en lille hat på og ligner en cancan pige. Man snig-kigger ind ad dørsprækken. Inden for sidder nogle skikkelser med sorte frakker og masker på. Grisemasker. Er forestillingen måske i gang? Er man kommet for sent? Hvad sker der lige her? Tango musikken gør det ikke mindre tvivlsomt. "Slap De bare af unge mand og kom indenfor". Og øjeblikket efter er man forført og selv iført sort frakke og grisemaske. Der sidder man så og ser på de nytilkomne og

nyder deres overraskende reaktion. Den tiltrækkende kvinde byder velkommen og indskærper, at vi er i teatret og at man ikke må læne sig op af væggene og ikke tage maskerne af. Det grønne tæppe trækkes fra.

En labyrintisk vandring i mørket

Tilskuerne ser ind i herreværelset hos Doktor Sjarkel, som undersøger en bekendt. Det er den forhenværende drabskommissær Joseph Hallu, som ikke har det godt. Han har i årevis søgt at opklare drabet på Amanda Olsen, som først forsvandt som femårig og senere dukkede op uden erindring om, hvad der var sket, for endelig nogle år senere at blive fundet myrdet, ligesom forældrene døde under mærkelige omstændigheder. Stykket følger hans "opklaring" af mordet, som muligvis er et teaterstykke eller en ond drøm, han er vidne til, og hvor morderen er ham selv i stil med myten om Kong Ødipus.

Hallus egentlige problem, og det han bekymrer sig om, er en invitation til Maurice Strafin-gers Teater Intime, hvor tilskueren kigger ind i dødriget, men hvor de døde også ser tilbage på tilskueren. Ifølge Doktoren tjener Strafinger den onde selv, og hans teater kan være farligt.

Amanda blev dengang fundet maltrakteret i ansigtet og med en afrevet rød garderobebillet med nr. 578 i jakkelommen. Eftersøgningen pegede i retning af den mystiske teaterchef, og selvom Doktor Sjarkel fraråder det, beslutter Hallu sig til at tage derhen. Doktoren er dog interesseret i at høre om teatret, for man siger, at det er et sted, hvor de døde taler. Og Sjarkel vil gerne løse gåden om døden og livet.

Tilskuerne følger efter kommissæren ned ad en gang og for enden kommer vi ud på et lille torv. I nattetågen ses en legeplads med gynger. I mørket står en tavs mand med ryggen til. Hallu finder indgangen til teatret og can-can-pigerne giver ham en garderobebillet og trækker tilskuerne med ind i et intimt teater med en lille scene og små runde borde med drinks til alle. En ligbleg kvinde danser en ikke særlig elegant striptease. Ind i mellem bliver hun i korte glimt afbrudt af et skrig og hun ”fryser”, mens lyset bliver grønt og derefter hurtigt rødt igen.

Efter dansen bliver tæppet trukket for med et skrig bag scenen. Hallu springer op og pludselig ses den lille pige i blåt som sjipper og bag hende den sortklædte mand. Han vil hjælpe hende, men lyset slukkes og der lyder et skrig.

Herefter ledes tilskuerne tilbage til Doktor Sjarkels stue, hvor vi sætter os. Hallu sidder bevidstløs i en rullestol og taler i tunger. Det fremgår af Doktoren, at Hallu blev fundet bevidstløs, og at han faktisk i et tidsrum under teaterforestillingen havde været klinisk død.

Vi er hjemme hos Hallu og står som tilskuere og ser ned i rummet, hvor der har været indbrud, papirer flyder overalt. I en krog står den lille pige i blåt, men uden at han ser hende. Pludselig smækker døren, der lyder skridt, skabet åbner sig. Han løber ud og optager forfølgelsen. Vi følger med til Doktor Sjarkel klinik og står helt tæt rundt om Hallu, der ligger på et operationsbord og får sprøjtet noget ind i sig.

Vi følger ham tilbage til det lille dunkle torv, men Teater Intim er der ikke længere. Der er kun en stænget dør, der hvor Amanda boede. Han går derind og tilskuerne følger efter og sætter sig i sofaen og på gulvet og får her øje på den lille Amanda, som leger med sine dukker. Hun

synger og pludselig falder der et lig ud af skabet. Hun er bange for, at der er en dæmon på hendes værelse, måske under sengen. I et glimt er pigen pludselig forvandlet til en mandsperson. Pludselig viser den ene væg sig transparent og vi ser ind i det lille teater, hvor der sidder få spredte publikummer med grisemasker. Tilbage hos Doktor Sjarkel får Hallu en slags åbenbaring. Amanda taler til ham og lover hun vil fortælle, hvem der myrdede hende, hvis han kommer til Kaninhulen.

Vi komme ind i en slags blindgyde, hvor Amanda og Hallu mødes bag et højt ståltrådsnet. Hvem dræbte dig? Det gjorde du! Siger hun. Jamen jeg er kommet for at hjælpe og redde dig? Pludselig springer pigen på ham som en gal hund og forsøger at kvæle ham med de bare hænder, som pludselig synes vanvittig stærke. Han vælter og får vredet sig løs, og nu er det ham som har fat i den lille lyshårede pigen i blåt, som mases op ad hegnet, så hun får ansigtet skamferet og til slut kvæles. Skrig og lysglimt. Musik.

Tilskuerne føres tilbage til vores oprindelige pladser og ser ind i Doktor Sjarkels stue. Han dikterer til sin assistent, som står med ryggen til. Hallu er død, man fandt ham i kaninburet død af chok. Doktoren konkludere, at han havde set ind i dødens teater. Jeg advarede ham, siger han, man skal ikke se dødens teater i øjnene. Det kan have frygtelige konsekvenser. Og dog bliver de ved med at gøre det og drages mod det onde, siger han og går, mens assistenten i et glimt vender sig om mod os. Når vi at lukke øjnene eller forvandles vi for evigt til dødens grisemasker inden black out?

Tilskuer perspektivet

Det er fænomenalt. En teatervandring som gik man rundt i en film, og hvor selv synsvinklen

Foto: Natascha Thiara Rydvald

skifter fra total, nær og fugleperspektiv.

Forestillingen er først og fremmest scenografisk, auditiv og visuel, der er virkelig arbejdet med rum, lys, skygger, lydeffekter og ikke mindst tilskuernes vandring rundt i noget, der nærmest er en labyrint. Det gør det til en yderst sanselig og levende forestilling, som skuespillerne i deres stiliserede spil er med til at forstærke og forstørre med øjne, der vender det hvide udad, skrig og jamren, en markeret og sær gestik. Scenesættelsen har ramt en perfekt *film noir*-stil, som både skaber uhygge og en ironisk distance. Teksten er på samme måde en pastiche som væver sig omkring teatermetaforen og derfor bliver en del af rummet og uhyggen. Der forekommer altid noget skjult og mystisk, noget dæmonisk som Hallu dræber og bliver nødt til at dræbe *aften efter aften* ligesom i teatret, hvor tilskuerne drages igen og igen. Gentagelse er både en vigtig teatermetafor og et centralt moment i traumet

som en fortrængt handling, der gentages. På den måde er der en række elementer af det uhyggelige, som er taget lige ud af Freuds psykoanalyse. Genkomsten af den røde billet med nummeret 578, som også er nummeret på Hallus lejlighed. Gentagelsen i teatret og gentagelse af Doktors interesse for de døde. Det antyder, at Doktoren spiller en central rolle bag scenetæppet. Men der er mange mulige fortolkninger og stykket er åbent og udfordrende – ikke mindst i forhold til tilskuernes rolle.

Det eneste som ikke fungerer helt er netop tilskuerne. Deltagelsen er uklar og det betyder – i det mindste den aften, hvor jeg så forestillingen – at nogen tager maskerne af, andre snakker sammen og de er ikke helt til stede i den rolle, vi er tiltænkt. Nok er vi døde grise, men det ses ikke, fordi vi går rundt i små gange. Det havde været interessant at dele tilskuerne op, så de kunne konfronteres med hinanden som de

teatrale genfærd, de er blevet til.

Under alle omstændigheder er spillet med tilskuersituationen både i teksten og i teatrets reale og fiktive rum interessant. Eventministeriet bedriver en undersøgelse af teatermediet, og man må håbe, at denne kreative lyst til at nytænke møde mellem teater og publikum kan inspirere resten af DKT. Det er ingen tvivl om at Ministeriets producent, Rikke Hedeager, forstår at skabe en kreativ proces og et flow, hvor teknik og kunst smelter sammen i et andet hierarki end i den klassiske prøveproces på DKT. Materialerne bliver sidestillet teksten i processen.

Forestillingen balancerer mellem rå uhygge og ironi på grund af sin overdrevne og formfuldendte efterligning og af gyserfilm. Teaterinstallationen er en velfungerende metaforisk ramme, som betyder, at publikum ryster af kulde konkret og fiktionelt. Og det åbne spørgsmål er stadig: Hvem er den onde? Er det teaterdirektøren, som vi har set snige sig rundt? Er det Doktor Sjarkel, som er bagmanden i sin bestræbelse på at forså døden og livets gåde? Eller er det en helt tredje? Teatret som ender med at dræbe sin tilskuer som så går igen som en ond dæmon?

*Manuskript: Jokum Rohde
Iscenesættelse: Anders Lundorff
Musik: Steen Jørgensen og Tonje Terese
Scenografi: Torden og Lynild v/Sigrid Bennike og Sebastian David Tingkær
Medvirkende: Morten Burian, Lea Maria Høyer Stensnæs, Klaus T. Søndergaard, Alexandra Ternstrøm, Jannik Jensen, Gina Marchwinski og Lone Hansen
Forestillingsfoto: Natascha Thiara Rydvald
Producent: Rikke Hedeager*

Erik Exe Christoffersen.

Lektor i Dramaturgi, Aarhus Universitet.
